Cultura associativa i transformació social

Published by Interacció [1] on 01/02/2021 - 15:14 | Last modification: 27/04/2026 - 10:32

El text *La cultura associativa com a eina de canvi*, resultat del cicle «Diàlegs» impulsat a Lleida el 2015, proposa una lectura aprofondida del paper de la societat civil en la configuració cultural i política del país. L'associacionisme no hi apareix com un complement de l'acció pública, sinó com una estructura històrica de producció social i cultural, capaç de sostenir comunitat, generar iniciativa i, en determinats moments, impulsar transformacions de gran abast.

Des d'una perspectiva històrica, el text recorda que la cultura associativa a Catalunya s'ha desenvolupat sovint en un context d'absència o insuficiència de l'Estat. Mútues, cooperatives, ateneus o entitats culturals han configurat un teixit dens que ha permès resoldre necessitats col·lectives i, alhora, construir identitat i cohesió. Aquesta capacitat autoorganitzativa no és només una herència, sinó un element actiu que explica la persistència i la vitalitat del sector.

El document també identifica les tensions que travessen aquest model. L'arribada de les institucions democràtiques comporta una doble dinàmica: d'una banda, el reconeixement i suport a les iniciatives associatives; de l'altra, processos d'institucionalització que poden generar dependències, pèrdua d'autonomia o dinàmiques de clientelisme. Aquesta ambivalència continua sent present i condiciona la capacitat transformadora de la societat civil.

En el pla contemporani, el text assenyala un canvi en les formes d'associacionisme. Les noves tecnologies, la fragmentació d'interessos i la multiplicitat de pertinences donen lloc a models més flexibles, menys arrelats territorialment i sovint menys formalitzats. Aquesta transformació amplia les possibilitats de participació, però també dificulta la construcció de projectes col·lectius estables i sostinguts en el temps.

Una de les aportacions més rellevants del document és la vinculació entre cultura associativa i drets culturals. Des d'aquesta perspectiva, la participació en la vida cultural, l'expressió de la diversitat i l'accés a la cultura esdevenen elements centrals per a la qualitat democràtica. Això implica entendre les polítiques culturals com una responsabilitat compartida, en què administracions i societat civil han de cooperar des de lògiques de governança oberta.

El text proposa també un conjunt de reptes que situen l'associacionisme en el centre de les polítiques culturals: garantir l'accés a espais de creació compartida, preservar l'espai públic com a lloc d'expressió cultural, reforçar ecosistemes culturals equilibrats i evitar una deriva excessivament instrumental de la cultura. Aquestes orientacions apunten cap a una idea clara: el valor de la cultura no es pot reduir a resultats immediats, sinó que es

construeix en processos a llarg termini, sovint invisibles.

Finalment, el document introdueix una tensió que travessa tot el text: el pas de la mobilització a la governança. La capacitat de la societat civil per activar processos de canvi és indiscutible, però el repte és com traduir aquesta energia en estructures de decisió, en polítiques sostingudes i en marcs institucionals estables. És en aquest pas on es juga, en gran part, la seva incidència real.

Referència

Baltà, J., Cardús, S., i Delgado, M. (2021). La cultura associativa com a eina de canvi [2]. *Revista de Pensament Associatiu*, (14), 8-27.

Categories: Article
Categories: Articles i anàlisi
Tags: participació cultural
Tags: governança cultural
Tags: drets culturals
Tags: cultura popular
Tags: polítiques culturals

- [3]

Source URL: https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2021/cultura-associativa

Links:
[1] https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio
[2] http://https//raco.cat/index.php/canemas/article/view/381004.
[3] https://interaccio.diba.cat/node/6900